

4.4 Vybrané kapitoly z fyziky

Charakteristika vyučovacího předmětu

Jedná se o volitelný předmět, který je určený studentům posledního ročníku osmiletého i čtyřletého studia. Předpokládá se, že si ho zvolí studenti s hlubším zájmem o fyziku. Jednotlivé kapitoly jsou vybrány tak, že svým obsahem navazují na učivo probrané v povinném předmětu Fyzika, případně toto učivo rozšiřují.

Cílem výuky tohoto předmětu je především doplnit učivo fyziky o vybrané kapitoly, které ještě nebyly prezentovány v předcházejících ročnících, a tím studenti získají ucelený systém nejdůležitějších fyzikálních poznatků, které budou moci uplatnit v pomaturitním studiu nebo při praktických činnostech.

Časové a organizační vymezení předmětu

Vybraným kapitolám z fyziky jsou v učebním plánu vyčleněny v posledním ročníku studia 2 hodiny týdně.

Při výuce je možno využít multimediální techniku v odborné učebně fyziky, výpočetní techniku v učebně informatiky, případně i fyzikální laboratoř.

Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je stejné jako zabezpečení výuky těchto žáků ve vyučovacím předmětu Fyzika.

Klíčové kompetence

Kompetence k učení

- vedeme žáky k osvojování fyzikálních pojmů, zákonů a vztahů a k samostatnému vyhledávání a třídění informací z různých zdrojů
- motivujeme žáky k soustavnému rozšiřování vědomostí a prohlubování dovedností
- dbáme na to, aby žáci přijímali ocenění, rady i kritiku ze strany druhých, z vlastních úspěchů i chyb čerpali poučení pro další práci
- učíme je používat tabulky, kalkulačky a moderní výpočetní techniku při zpracování výsledků měření nebo při řešení složitějších úloh

Kompetence k řešení problémů

- učíme žáky rozpoznat problém, objasnit jeho podstatu, rozčlenit ho na části
- seznamujeme žáky s různými problémy a učíme je hledat kroky vedoucí k jejich vyřešení
- vedeme je k uplatňování základních myšlenkových postupů (indukce, dedukce) a formulaci závěrů na základě získaných výsledků
- analyzujeme s nimi jednotlivé metody řešení problému a vedeme je k výběru optimálního a efektivního postupu

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky ke spolupráci a týmové práci při řešení různých úloh
- umožníme jim prezentace jejich prací a zapojujeme je do různých diskusí
- dbáme na jasné a srozumitelné vyjadřování žáků jak v mluveném, tak i písemném projevu
- učíme je, jak komunikovat s okolním světem a efektivně využívat dostupné prostředky komunikace
- požadujeme po nich, aby efektivně využívali moderní informační technologie

Kompetence sociální a personální

- učíme žáky, jak vystupovat na veřejnosti

- umožňujeme jim vyslovovat a obhajovat své názory, ale také respektovat připomínky a názory jiných
- vedeme je k tomu, aby přiznali své chyby a přijali připomínky ostatních
- oceňujeme ochotu pomoci jiným

Kompetence občanské

- učíme žáky zodpovědnosti za svou práci
- vedeme je k uvědomování si a plnění povinností
- nabádáme je k zodpovědnému chování a jednání
- učíme je vážit si práce jiných, respektovat různorodost názorů a schopností ostatních lidí

Kompetence k podnikavosti

- vytváříme u žáků kladný vztah k práci, učíme je chápat podstatu a principy podnikání, zvažovat jeho možná rizika
- v praktických cvičeních je učíme samostatnosti, podněcujeme jejich iniciativu a tvořivost
- kladně hodnotíme vlastní iniciativu žáků
- připomínáme jim pravidla bezpečnosti při praktických činnostech
- umožňujeme jim rozhodovat se o dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření s ohledem na své potřeby, osobní předpoklady a možnosti

Kompetence digitální

- vedeme žáky k využívání digitálních zařízení, aplikací a služeb při školní práci
- učíme je vyjadřovat se za pomoci digitálních prostředků
- rozvíjíme schopnosti žáků získávat, posuzovat, spravovat, sdílet a sdělovat data, informace a digitální obsah v různých formátech odpovídajících konkrétní situaci a účelu
- vedeme žáky k tomu, aby si dokázali poradit s technickými problémy, dokázali reagovat na proměnlivost digitálních technologií
- zdůrazňujeme nezbytnost předcházet situacím ohrožujícím bezpečnost, zařízení, dat, tělesné a duševní zdraví

	Předmět:	VYBRANÉ KAPITOLY Z FYZIKY				
	Ročník:	OKTÁVA / 4. ROČNÍK				
	TÉMA:	ŠKOLNÍ VÝSTUP – STUDENT:	UČIVO:	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:	FORMY A METODY VÝUKY:	EVALUAČNÍ NÁSTROJ:
1.	ZÁKLADY SPECIÁLNÍ TEORIE RELATIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>chápe základní myšlenky STR, která studuje jevy projevující se především při rychlostech blízkých rychlosti světla</i> ○ <i>dovede vysvětlit její důsledky a řeší jednoduché úlohy</i> ○ <i>uvědomuje si, že je neodmyslitelnou součástí moderní fyziky a techniky</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klasická mechanika, Galileova transformace ▪ Vznik a základní principy speciální teorie relativity ▪ Důsledky STR ▪ Základní pojmy relativistické dynamiky ▪ Vztah mezi energií a hmotností 	<i>M: Soustavy souřadnic, numerické výpočty</i> <i>IVT: grafy, vyhledávání informací</i>	Roz, Vy, PsU, Fix	<i>IZL, IndZ, PP</i>
2.	FYZIKA ELEMENTÁRNÍCH ČÁSTIC	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>uvědomuje si rozmanitost částic</i> ○ <i>chápe jejich třídění podle různých hledisek</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Experimentální metody výzkumu částic ▪ Systém částic ▪ Interakce mezi částicemi 	<i>CH: Složení atomového jádra</i>	Vy, PsU, Prax	<i>IZL</i>
3.	FYZIKA MIKROSVĚTA	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>prohlubuje své poznatky v oblasti kvantování energie záření</i> ○ <i>využívá Einteinův vztah pro vnější fotoelektrický jev, vztah pro výpočet energie fotonů a vztah pro výpočet de Broglieho vlnové délky při řešení úloh</i> ○ <i>zná podrobněji vnitřní stavbu atomu</i> ○ <i>umí objasnit princip štěpné jaderné reakce a reakce termonukleární</i> ○ <i>umí využít zákon radioaktivní přeměny opři řešení problémů a úloh</i> ○ <i>chápe povahu a účinky jednotlivých druhů radioaktivního záření</i> ○ <i>dokáže navrhnout možné způsoby ochrany člověka před nebezpečnými druhy záření</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvantová hypotéza ▪ Fotoelektrický jev ▪ Vlnové vlastnosti částic ▪ Stavba atomu, jádra atomu ▪ Radioaktivita, jaderné reakce, zákon radioaktivní přeměny ▪ Jaderné záření, ochrana před jeho účinky, využití radionuklidů 	<i>M: Řešení logaritmických a exponenciálních rovnic, vyjádření neznámé ze vzorce</i> <i>CH: Stavba atomu, kvantová čísla, radioaktivita, jaderná energie</i> <i>PT: ENV/TO Člověk a životní prostředí – ochrana před účinky jaderného záření</i> <i>IVT: grafy</i>	Vy, Roz, Graf, Fix	<i>PP, IZL, IndZ</i>

4.	ASTROFYZIKA	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>uvědomuje si historický význam astronomie</i> ○ <i>chápe, že dění v přírodě není náhodné, probíhá podle určitých zákonů, pomocí kterých umíme přírodní jevy vysvětlit a předpovídat</i> ○ <i>učí se kriticky přistupovat k informacím, dovede posoudit jejich spolehlivost, přesnost</i> ○ <i>dovede řešit jednoduché problémové úlohy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obsah a význam astronomie a astrofyziky ▪ Kosmický výzkum ▪ Sluneční soustava ▪ Hvězdy a galaxie ▪ Kosmologie ▪ Život ve vesmíru 	<i>Z: Sluneční soustava</i> <i>PT: ENV/TO Člověk a životní prostředí – kosmický výzkum</i> <i>IVT: animace, vyhledávání informací</i>	Roz, Vy, PsU, Fix	<i>IZL, IndZ, PP</i>
5	ZÁKONY ZACHOVÁNÍ VE FYZICE	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>uvědomuje si obecný význam zákonů zachování při všech přírodních dějích probíhajících v izolované soustavě a jejich užití v různých oblastech vědy a techniky</i> ○ <i>na základě jejich znalostí dokáže řešit různé úlohy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izolovaná soustava ▪ Zákon zachování hybnosti a mechanické energie, úlohy o rázu těles ▪ Zákon zachování hmotnosti a energie ▪ Zákon zachování elektrického náboje a počtu nukleonů ▪ Význam zákonů zachování a jejich užití v praxi ▪ Řešení úloh 	<i>M: Numerické výpočty</i> <i>CH: Zákon zachování hmotnosti a energie</i> <i>IVT: vyhledávání informací</i>	Roz, Prax, Fix	<i>IZL, IndZ, PP</i>
6.	FYZIKÁLNÍ OBRAZ SVĚTA	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>uvědomuje si, že fyzikální obraz světa se v průběhu historie mění</i> ○ <i>chápe význam filosofie při utváření názorů na okolní svět</i> ○ <i>nepovažuje fyzikální obraz světa za konečný ani úplný, uvědomuje si, že je stále spousta nezodpovězených otázek</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obraz světa ve starověku a vývoj představ o vesmíru ▪ Zrození vědecké mechaniky ▪ Poznání elektromagnetických jevů ▪ Současný fyzikální obraz světa 	<i>ZSV: Filosofie</i> <i>IVT: vyhledávání informací</i>	Roz	<i>IZL</i>
7.	FYZIKA, TECHNIKA A OSTATNÍ PŘÍRODNÍ VĚDY	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>uvědomuje si klíčové postavení fyziky mezi ostatními přírodními vědami</i> ○ <i>chápe význam fyzikálních objevů a jejich využití ve prospěch lidstva</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Základní fyzikální metody zkoumání ▪ Fyzikální zákony a teorie ▪ Vztah fyziky k ostatním přírodním vědám a technice 	<i>BI, CH, IVT: Přístroje pracující na fyzikálním principu</i> <i>IVT: vyhledávání informací</i>	Roz, Prax	<i>IZL</i>